МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
ПЕНІТЕНЦІАРНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА,
МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ГУМАНІТАРНОГО ФАКУЛЬТЕТУ
(ОЧНОГО ТА ЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ)

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сучасні тенденції регулювання трудових правовідносин

для підготовки здобувачів вищої освіти на другому (магістерському) рівні вищої освіти за спеціальністю D8 Право

РОЗРОБНИК:
старший викладач кафедри,
доктор філософії з права
_____ **Никита ТОМКОВ**

Розглянуто та затверджено на
засіданні кафедри
«01» вересня 2026 року,
протокол № 11

Узгоджено з гарантом освітньої програми _____ **Вячеслав ПУЗИРНИЙ**

Обсяг: 3 кредити ECTS

Чернігів – 2026

Анотація курсу

Навчальна дисципліна «Сучасні тенденції регулювання трудових правовідносин» є складовою професійної підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю D8 Право та спрямована на формування системного розуміння сучасних тенденцій розвитку правового регулювання трудових відносин в Україні та зарубіжних державах. Вивчення дисципліни забезпечує поглиблення знань щодо трансформації трудового законодавства, особливостей виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин, розвитку нових і нестандартних форм зайнятості, цифровізації сфери праці, забезпечення трудових прав працівників, а також формування практичних навичок застосування норм трудового права під час юридичного аналізу конкретних ситуацій.

Зміст дисципліни охоплює актуальні питання теорії та практики правового регулювання трудових правовідносин, сучасні тенденції реформування трудового законодавства України, особливості укладення, зміни та припинення трудового договору, правове регулювання робочого часу і часу відпочинку, оплати праці та забезпечення безпечних умов праці, розвиток дистанційної, надомної та інших нестандартних форм зайнятості, правові аспекти цифровізації трудових відносин і використання цифрових технологій та штучного інтелекту у сфері праці, особливості регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану, механізми захисту трудових прав, а також вплив європейської інтеграції України та міжнародних трудових стандартів на розвиток національного трудового законодавства. У межах дисципліни передбачається аналіз національного законодавства, міжнародних і європейських правових стандартів, судової практики, опрацювання актуальних проблем правозастосування, вирішення практичних ситуацій та формулювання обґрунтованих правових висновків.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування у здобувачів вищої освіти здатності комплексно аналізувати сучасні трудові правовідносини, правильно визначати норми трудового законодавства, що підлягають застосуванню, здійснювати правову кваліфікацію конкретних ситуацій у сфері праці, оцінювати правомірність рішень і дій працівників та роботодавців, визначати особливості правового регулювання традиційних і нових форм зайнятості, аналізувати вплив цифровізації, воєнного стану та євроінтеграційних процесів на трудові відносини, визначати способи захисту трудових прав та аргументувати власну правову позицію.

Мета навчальної дисципліни «Сучасні тенденції регулювання трудових правовідносин»: формування у здобувачів вищої освіти системних і поглиблених знань про сучасні тенденції розвитку та трансформації правового регулювання трудових відносин, особливості реформування трудового законодавства України, вплив міжнародних і європейських трудових стандартів, цифровізації, нових форм зайнятості та особливих правових режимів на сферу праці, а також розвиток здатності застосовувати норми трудового права під час аналізу правових ситуацій та вирішення професійних завдань.

Основними ***завданнями*** вивчення дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти здатності аналізувати та застосовувати норми трудового законодавства; визначати сучасні тенденції розвитку та напрями реформування правового регулювання трудових відносин; здійснювати правову оцінку виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин; аналізувати особливості правового регулювання робочого часу, часу відпочинку, оплати та охорони праці; визначати особливості правового регулювання дистанційної, надомної та інших нестандартних форм зайнятості; аналізувати правові аспекти цифровізації трудових відносин та використання цифрових технологій і штучного інтелекту у сфері праці; застосовувати норми, що регулюють трудові відносини в умовах воєнного стану; оцінювати вплив міжнародних та європейських трудових стандартів на розвиток національного законодавства; визначати належні способи захисту трудових прав працівників, а також формулювати й аргументувати правові висновки під час вирішення практичних ситуацій.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити ***загальні компетентності (ЗК)***, передбачені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити **спеціальні (фахові) компетентності (СК)**, передбачені освітньою програмою:

СК1. Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем, у тому числі у ситуаціях правової невизначеності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК14. Здатність самостійно готувати проєкти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

СК15. Здатність самостійно готувати проєкти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити такі програмні ***результати навчання*** **(РН)**, передбачені освітньою програмою:

РН1. Оцінювати природу та характер суспільних процесів і явищ, і виявляти розуміння меж та механізмів їх правового регулювання.

РН3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, правові бази даних, технічні та інші джерела.

РН4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН10. Аналізувати взаємодію міжнародного права та міжнародно-правових систем з правовою системою України на основі усвідомлення основних сучасних правових доктрин, цінностей та принципів функціонування права.

РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

РН16. Брати продуктивну участь у розробці проєктів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

СТРУКТУРА (ЗМІСТ) НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план (денна/заочна форма навчання)

№ теми	Назви розділів і тем	Кількість годин									
		Денна форма					Заочна форма				
		Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
			Л	СЗ	ПЗ	СР		Л	СЗ	ПЗ	СР
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН											
1.	Сучасний стан розвитку трудового законодавства України	9		2		7	10	2			8
2.	Актуальні проблеми трудових правовідносин та їх суб'єктів	11	2	2		7	10		2		8
	Всього за розділ 1	**20**	**2**	**4**		**14**	**20**	**2**	**2**		**16**
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ											
3.	Проблеми правового регулювання різних видів трудових договорів	12	2	2		8	12				12
4.	Сучасні проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку	12	2		2	8	10	2			8
	Всього за розділ 2	**24**	**4**	**2**	**2**	**16**	**22**	**2**			**20**
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ											
5.	Тенденції правового регулювання оплати праці. Гарантії та компенсації	11	2		2	7	10		2		8
6.	Актуальні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин	11	2		2	7	14				14
7.	Актуальні проблеми дисциплінарної відповідальності сторін трудових правовідносин	11		2	2	7	14				14
	Всього за розділ 3	**33**	**4**	**2**	**6**	**21**	**38**		**2**		**36**
РОЗДІЛ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ											
	Актуальні проблеми у сфері трудових спорів	13	2	2	2	7	10			2	8

8.	(конфліктів) і порядок їх вирішення. Сучасна практика розгляду трудових спорів у судах України										
	Всього за розділ 4	**13**	**2**	**2**	**2**	**7**	**10**			**2**	**8**
	Усього годин	**90**	**12**	**10**	**10**	**58**	**90**	**4**	**4**	**2**	**80**

ЗАВДАННЯ ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Семінарські заняття системно охоплюють увесь курс, допомагають здобувачам усвідомити його значення, обсяг і структуру, зміст окремих розділів і тем, надають змістовну, організаційну та методичну допомогу у самостійному їх вивченні, визначають найбільш складні теми та питання і допомагають їх засвоїти. Підготовка до семінарського заняття передбачає опрацювання матеріалів з теми, що виноситься на заняття, а також оволодіння комплексом контрольних питань.

Тема 1. Сучасний стан розвитку трудового законодавства України

1. Сучасний стан та основні тенденції розвитку трудового законодавства України.
2. Система джерел трудового права та сучасні тенденції її розвитку.
3. Співвідношення централізованого, локального та договірного регулювання трудових відносин.
4. Міжнародні трудові стандарти та їх вплив на розвиток трудового законодавства України.
5. Вплив європейської інтеграції на реформування трудового законодавства України.
6. Особливості правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану.
7. Сучасні напрями реформування трудового законодавства України.

Тема 2. Актуальні проблеми трудових правовідносин та їх суб'єктів

1. Поняття, ознаки та структура трудових правовідносин.
2. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.
3. Працівник як суб'єкт трудових правовідносин та особливості його правового статусу.
4. Роботодавець як суб'єкт трудових правовідносин: права, обов'язки та межі повноважень.
5. Інші суб'єкти трудових правовідносин та особливості їх правового статусу.
6. Актуальні проблеми розмежування трудових та цивільно-правових відносин, пов'язаних із виконанням роботи.
7. Трансформація суб'єктного складу трудових правовідносин в умовах поширення нових форм зайнятості.

Тема 3. Проблеми правового регулювання різних видів трудових договорів

1. Поняття, зміст та значення трудового договору в сучасних трудових правовідносинах.
2. Порядок укладення трудового договору та вимоги до його форми і змісту.
3. Особливості правового регулювання безстрокових і строкових трудових договорів.
4. Особливості трудового договору про дистанційну та надомну роботу.
5. Трудовий договір із нефіксованим робочим часом та особливості його правового регулювання.
6. Сучасні проблеми зміни умов трудового договору та переведення працівника.
7. Актуальні проблеми припинення трудового договору та забезпечення правових гарантій працівника.

Тема 7. Актуальні проблеми дисциплінарної відповідальності сторін трудових правовідносин

1. Поняття трудової дисципліни та правові засоби її забезпечення.
2. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку.
3. Підстави та умови дисциплінарної відповідальності працівників.
4. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність.
5. Види дисциплінарних стягнень та підстави їх застосування.
6. Порядок і строки застосування дисциплінарних стягнень.
7. Гарантії прав працівника під час притягнення до дисциплінарної відповідальності.
8. Оскарження дисциплінарних стягнень та сучасні проблеми правозастосовної практики.

Тема 8. Актуальні проблеми у сфері трудових спорів (конфліктів) і порядок їх вирішення. Сучасна практика розгляду трудових спорів у судах України

1. Поняття, причини виникнення та види трудових спорів (конфліктів).
2. Індивідуальні трудові спори та порядок їх вирішення.
3. Позасудові способи захисту трудових прав.
4. Судовий захист трудових прав та особливості розгляду трудових спорів судами України.
5. Колективні трудові спори (конфлікти): поняття, сторони та порядок вирішення.
6. Примирні процедури у вирішенні колективних трудових спорів.
7. Правове регулювання права на страйк та особливості його реалізації.
8. Сучасні тенденції судової практики у трудових спорах.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

Практичні заняття спрямовані на закріплення та практичне застосування знань, отриманих під час опрацювання теоретичного матеріалу, формування вмінь аналізувати конкретні правові ситуації та обґрунтовувати шляхи їх вирішення. Під час практичних занять здобувачі виконують ситуаційні та аналітичні завдання, працюють із нормативно-правовими актами, матеріалами правозастосовної практики та іншими правовими джерелами, визначають норми, що підлягають застосуванню, здійснюють правову оцінку обставин і формулюють обґрунтовані правові висновки. Підготовка до практичного заняття передбачає опрацювання матеріалів відповідної теми, рекомендованих правових джерел та попередню підготовку до виконання практичних завдань.

Тема 4. Сучасні проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку

1. Визначити вид і режим робочого часу за обставинами запропонованої ситуації.
2. Надати правову оцінку встановленню працівникові неповного або скороченого робочого часу.
3. Визначити правомірність залучення працівника до надурочних робіт, роботи у нічний час, вихідні або святкові дні.
4. Визначити вид часу відпочинку та правові гарантії його надання працівникові у запропонованій ситуації.
5. Надати правову оцінку діям роботодавця щодо надання, перенесення або обмеження використання відпустки.
6. Визначити особливості регулювання робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.
7. Розв’язати ситуаційне завдання щодо дотримання законодавства про робочий час і час відпочинку.

Тема 5. Тенденції правового регулювання оплати праці. Гарантії та компенсації

1. Визначити систему та умови оплати праці за обставинами запропонованої ситуації.
2. Надати правову оцінку дотриманню державних мінімальних гарантій в оплаті праці.

3. Визначити правомірність зміни умов оплати праці роботодавцем.

4. Розрахувати та обґрунтувати належні працівникові гарантійні або компенсаційні виплати за запропонованими обставинами.

5. Надати правову оцінку порушенню строків або порядку виплати заробітної плати.

6. Визначити належний спосіб захисту права працівника на оплату праці.

7. Розв'язати ситуаційне завдання щодо застосування законодавства про оплату праці, гарантії та компенсації.

Тема 6. Актуальні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин

1. Встановити наявність підстав та умов матеріальної відповідальності за обставинами запропонованої ситуації.

2. Визначити вид матеріальної відповідальності працівника.

3. Встановити наявність підстав для притягнення працівника до повної матеріальної відповідальності.

4. Визначити розмір шкоди, що підлягає відшкодуванню, та порядок її стягнення.

5. Надати правову оцінку діям роботодавця щодо покладення матеріальної відповідальності на працівника.

6. Визначити підстави матеріальної відповідальності роботодавця перед працівником.

7. Розв'язати ситуаційне завдання щодо застосування норм про матеріальну відповідальність сторін трудових правовідносин.

Тема 7. Актуальні проблеми дисциплінарної відповідальності сторін трудових правовідносин

1. Встановити наявність ознак дисциплінарного проступку за обставинами запропонованої ситуації.

2. Визначити вид дисциплінарної відповідальності та можливе дисциплінарне стягнення.

3. Перевірити дотримання роботодавцем порядку і строків притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

4. Надати правову оцінку доказам, що підтверджують або спростовують вчинення дисциплінарного проступку.

5. Визначити дотримання гарантій прав працівника під час застосування дисциплінарного стягнення.

6. Визначити правові підстави та порядок оскарження дисциплінарного стягнення.

7. Розв'язати ситуаційне завдання щодо правомірності притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

Тема 8. Актуальні проблеми у сфері трудових спорів (конфліктів) і порядок їх вирішення. Сучасна практика розгляду трудових спорів у судах України

1. Визначити вид трудового спору за обставинами запропонованої ситуації.

2. Визначити належний спосіб і порядок захисту порушеного трудового права.

3. Встановити компетентний орган для розгляду запропонованого трудового спору.

4. Визначити дотримання строків звернення за захистом трудових прав.

5. Проаналізувати матеріали судової практики та визначити правові підходи до вирішення відповідної категорії трудових спорів.

6. Сформулювати та обґрунтувати правову позицію працівника або роботодавця у запропонованому трудовому спорі.

7. Визначити можливість застосування позасудових або примирних процедур для врегулювання спору.

8. Виконати комплексне ситуаційне завдання щодо вирішення трудового спору та сформулювати обґрунтований правовий висновок.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Сучасний стан та основні тенденції розвитку трудового законодавства України.
2. Система джерел трудового права та сучасні тенденції її трансформації.
3. Співвідношення централізованого, локального та договірного регулювання трудових відносин.
4. Вплив міжнародних трудових стандартів на розвиток трудового законодавства України.
5. Європейська інтеграція та її вплив на реформування трудового законодавства України.
6. Особливості правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану.
7. Поняття, зміст та структура трудових правовідносин.
8. Правовий статус працівника і роботодавця як суб'єктів трудових правовідносин.
9. Проблеми розмежування трудових та цивільно-правових відносин, пов'язаних із виконанням роботи.
10. Трансформація трудових правовідносин в умовах цифровізації та поширення нестандартних форм зайнятості.
11. Трудовий договір у сучасному трудовому праві: поняття, зміст та особливості правового регулювання.
12. Строкові та безстрокові трудові договори: проблеми правового регулювання та застосування.
13. Правове регулювання дистанційної та надомної роботи.
14. Трудовий договір із нефіксованим робочим часом: особливості укладення та реалізації.
15. Зміна умов трудового договору та переведення працівника: актуальні проблеми правозастосування.
16. Сучасні проблеми припинення трудового договору та забезпечення гарантій працівників при звільненні.
17. Сучасні тенденції правового регулювання робочого часу.
18. Гнучкий режим робочого часу та особливості його застосування.
19. Правове регулювання часу відпочинку та гарантії реалізації права працівника на відпочинок.
20. Особливості правового регулювання робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.
21. Сучасні тенденції державного та договірного регулювання оплати праці.
22. Державні мінімальні гарантії в оплаті праці та механізми забезпечення їх дотримання.
23. Гарантійні та компенсаційні виплати у трудових правовідносинах.
24. Правові механізми захисту права працівника на своєчасну та повну оплату праці.
25. Підстави, умови та види матеріальної відповідальності працівників.
26. Матеріальна відповідальність роботодавця перед працівником.
27. Підстави та порядок притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.
28. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність у трудовому праві.
29. Індивідуальні та колективні трудові спори: сучасні проблеми правового регулювання та вирішення.
30. Судові та позасудові способи захисту трудових прав: сучасна практика та тенденції розвитку.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальні завдання виконуються у вигляді рукописного есе обсягом до 5 сторінок за темою, яка обирається з нижченаведеного переліку, або за індивідуальною темою, погодженою з викладачем.

1. Сучасні тенденції розвитку трудового права України.
2. Реформування трудового законодавства України: сучасний стан та перспективи.

3. Кодифікація трудового законодавства України: проблеми та перспективи.

4. Міжнародні трудові стандарти та їх вплив на розвиток трудового законодавства України.

5. Європейська інтеграція України як чинник трансформації трудового законодавства.

6. Правове регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану.

7. Трансформація трудових правовідносин в умовах цифровізації сфери праці.

8. Працівник і роботодавець як суб'єкти сучасних трудових правовідносин.

9. Проблеми розмежування трудового договору та цивільно-правових договорів про виконання робіт і надання послуг.

10. Нестандартні форми зайнятості та тенденції їх правового регулювання.

11. Трудовий договір як основна форма реалізації права на працю.

12. Строковий трудовий договір: сучасні проблеми правового регулювання.

13. Дистанційна робота: особливості правового регулювання та перспективи розвитку.

14. Надомна робота як особлива форма організації праці.

15. Трудовий договір із нефіксованим робочим часом: переваги, ризики та правові гарантії працівника.

16. Цифровізація трудових відносин: правові можливості та ризики.

17. Використання штучного інтелекту у трудових відносинах: правові та етичні проблеми.

18. Правове регулювання робочого часу в сучасних умовах.

19. Гнучкий режим робочого часу: особливості та проблеми застосування.

20. Право працівника на відпочинок та сучасні гарантії його реалізації.

21. Право на відключення (*right to disconnect*) як сучасна трудова гарантія в умовах цифровізації праці.

22. Сучасні тенденції правового регулювання оплати праці в Україні.

23. Забезпечення рівної оплати за працю рівної цінності: національні та європейські підходи.

24. Гарантії та компенсації у системі трудових прав працівників.

25. Матеріальна відповідальність працівника: сучасні проблеми правового регулювання.

26. Матеріальна відповідальність роботодавця за порушення трудових прав працівника.

27. Дисциплінарна відповідальність працівників: проблеми правового регулювання та правозастосування.

28. Захист прав працівника під час притягнення до дисциплінарної відповідальності.

29. Судовий захист трудових прав: сучасні тенденції судової практики України.

30. Альтернативні способи вирішення трудових спорів та перспективи застосування медіації.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ (Денна/Заочна)

Оцінювання ваших досягнень відбувається за системою відображеною в таблиці

№ теми	Назви розділів і тем	Всього балів	Форма заняття	
			семінарське заняття (у т.ч. самостійна робота)	практичне заняття (у т.ч. самостійна робота)
1	2	3	4	5
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИН				
1	Сучасний стан розвитку трудового законодавства України	4/-	4/-	-

2	Актуальні проблеми трудових правовідносин та їх суб'єктів			
РОЗДІЛ 2. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДОГОВІРНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТРУДОВИХ ВІДНОСИН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІ				
3	Проблеми правового регулювання різних видів трудових договорів	8/-	4/-	4/-
4	Сучасні проблеми правового регулювання робочого часу і часу відпочинку	8/10	4/10	4/-
РОЗДІЛ 3. СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ОПЛАТИ ПРАЦІ ТА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ				
5	Тенденції правового регулювання оплати праці. Гарантії та компенсації	8/10	4/10	4/-
6	Актуальні проблеми матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин	4/10	4/10	-
7	Актуальні проблеми дисциплінарної відповідальності сторін трудових правовідносин			
РОЗДІЛ 4. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗАХИСТУ ТРУДОВИХ ПРАВ ТА ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ				
8	Актуальні проблеми у сфері трудових спорів (конфліктів) і порядок їх вирішення. Сучасна практика розгляду трудових спорів у судах України	4/1-	-/-	4/-
Разом		40		
Індивідуальна робота		20		
Екзамен		40		
Всього		100 балів		

Робота на семінарських (практичних) заняттях оцінюється викладачем із розрахунку балів, зазначених у таблиці. Здобувач може виконати індивідуальну роботу за визначеною формою та тематикою.

Підсумковий контроль з дисципліни здійснюється у вигляді екзамену, на якому можете отримати до 40 балів в залежності від повноти та обґрунтованості відповідей.

Якщо під час проходження курсу здобувач набрав 60 балів, він має право не складати екзамен вдовольнившись підсумковою оцінкою відповідно до кількості набраних балів. Схема переведення балів у підсумкову оцінку наведена в таблиці 2.

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	**A**	відмінно
82-89	**B**	добре
75-81	**C**	
64-74	**D**	задовільно
60-63	**E**	
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання

0-34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

1. Сучасний стан розвитку трудового законодавства України та основні тенденції його реформування.
2. Предмет, метод і система трудового права України в сучасних умовах.
3. Основні принципи трудового права та особливості їх реалізації в сучасних трудових правовідносинах.
4. Система джерел трудового права України та сучасні тенденції її розвитку.
5. Конституційні засади правового регулювання трудових відносин в Україні.
6. Кодекс законів про працю України як основне джерело правового регулювання трудових відносин.
7. Співвідношення централізованого, локального та договірного регулювання трудових відносин.
8. Міжнародні трудові стандарти та їх вплив на розвиток трудового законодавства України.
9. Вплив європейської інтеграції на реформування трудового законодавства України.
10. Особливості правового регулювання трудових відносин в умовах воєнного стану.
11. Сучасні проблеми кодифікації трудового законодавства України та перспективи його оновлення.
12. Поняття, ознаки та особливості трудових правовідносин у сучасних умовах.
13. Структура та зміст трудових правовідносин.
14. Підстави виникнення, зміни та припинення трудових правовідносин.
15. Працівник як суб'єкт трудових правовідносин: особливості правового статусу.
16. Роботодавець як суб'єкт трудових правовідносин: права, обов'язки та межі повноважень.
17. Інші суб'єкти трудових правовідносин та особливості їх правового статусу.
18. Правосуб'єктність учасників трудових правовідносин та проблеми її реалізації.
19. Актуальні проблеми розмежування трудових і цивільно-правових відносин, пов'язаних із виконанням роботи.
20. Трансформація трудових правовідносин в умовах цифровізації сфери праці.
21. Нестандартні форми зайнятості та їх вплив на розвиток трудових правовідносин.
22. Сучасні проблеми забезпечення рівності прав і недопущення дискримінації у трудових правовідносинах.
23. Поняття, правова природа та значення трудового договору в сучасних трудових правовідносинах.
24. Сторони трудового договору та особливості їх правового статусу.
25. Зміст трудового договору: обов'язкові та додаткові умови.
26. Порядок укладення трудового договору та сучасні вимоги до його форми.
27. Особливості правового регулювання безстрокових і строкових трудових договорів.
28. Контракт як особлива форма трудового договору: правова природа та сфера застосування.
29. Особливості укладення та виконання трудового договору про дистанційну роботу.
30. Правове регулювання надомної роботи та особливості трудового договору про надомну роботу.
31. Трудовий договір із нефіксованим робочим часом: особливості укладення та реалізації.
32. Сучасні проблеми правового регулювання трудових договорів в умовах поширення нестандартних форм зайнятості.

33. Зміна істотних умов праці та правові гарантії працівників.

34. Переведення та переміщення працівників: правові підстави й особливості застосування.

35. Підстави та порядок припинення трудового договору за законодавством України.

36. Правові гарантії працівників під час звільнення та сучасні проблеми їх забезпечення.

37. Особливості укладення, зміни та припинення трудових договорів в умовах воєнного стану.

38. Поняття робочого часу та сучасні тенденції його правового регулювання.

39. Види робочого часу та особливості їх встановлення.

40. Нормальна, скорочена та неповна тривалість робочого часу: правові підстави й особливості застосування.

41. Режими робочого часу та особливості їх правового регулювання.

42. Гнучкий режим робочого часу: порядок встановлення та правові гарантії працівників.

43. Правове регулювання надурочних робіт та обмеження їх застосування.

44. Особливості правового регулювання роботи у нічний час, вихідні та святкові дні.

45. Поняття та види часу відпочинку за трудовим законодавством України.

46. Правове регулювання щорічних відпусток та гарантії реалізації права працівника на відпочинок.

47. Особливості надання соціальних відпусток та відпусток без збереження заробітної плати.

48. Особливості правового регулювання робочого часу і часу відпочинку в умовах воєнного стану.

49. Поняття заробітної плати та сучасні тенденції правового регулювання оплати праці.

50. Структура заробітної плати та правове значення її складових.

51. Системи та форми оплати праці: особливості правового регулювання.

52. Державне та договірне регулювання оплати праці в Україні.

53. Мінімальна заробітна плата та державні мінімальні гарантії в оплаті праці.

54. Правове регулювання оплати праці за особливих умов виконання роботи.

55. Порядок і строки виплати заробітної плати та відповідальність за їх порушення.

56. Гарантійні виплати у трудових правовідносинах: поняття, види та підстави надання.

57. Компенсаційні виплати у трудових правовідносинах: поняття, види та особливості застосування.

58. Правові гарантії забезпечення своєчасної та повної виплати заробітної плати.

59. Особливості правового регулювання оплати праці в умовах воєнного стану.

60. Сучасні проблеми забезпечення рівної оплати за працю рівної цінності.

61. Поняття, ознаки та правова природа матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.

62. Підстави та умови настання матеріальної відповідальності працівника.

63. Види матеріальної відповідальності працівників та особливості їх застосування.

64. Обмежена матеріальна відповідальність працівника: підстави та межі застосування.

65. Повна матеріальна відповідальність працівника: підстави та умови настання.

66. Колективна (бригадна) матеріальна відповідальність працівників та особливості її правового регулювання.

67. Порядок визначення розміру шкоди, заподіяної працівником роботодавцю.

68. Порядок відшкодування шкоди працівником та правові гарантії захисту його прав.

69. Матеріальна відповідальність роботодавця перед працівником: підстави та особливості застосування.

70. Сучасні проблеми правозастосовної практики щодо матеріальної відповідальності сторін трудових правовідносин.

71. Поняття трудової дисципліни та правові засоби її забезпечення.

72. Поняття, ознаки та склад дисциплінарного проступку.

73. Підстави та умови притягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

74. Загальна та спеціальна дисциплінарна відповідальність працівників: особливості правового регулювання.
75. Види дисциплінарних стягнень та правові підстави їх застосування.
76. Порядок і строки застосування дисциплінарних стягнень.
77. Правові гарантії працівника під час притягнення до дисциплінарної відповідальності.
78. Порядок зняття та оскарження дисциплінарних стягнень.
79. Сучасні проблеми застосування дисциплінарної відповідальності у трудових правовідносинах.
80. Особливості дисциплінарної відповідальності окремих категорій працівників.
81. Поняття, причини виникнення та класифікація трудових спорів (конфліктів).
82. Індивідуальні трудові спори: поняття, види та порядок вирішення.
83. Комісії по трудових спорах: правовий статус, компетенція та порядок розгляду спорів.
84. Судовий порядок захисту трудових прав працівників.
85. Строки звернення за вирішенням індивідуальних трудових спорів та наслідки їх пропуску.
86. Колективні трудові спори (конфлікти): поняття, сторони та підстави виникнення.
87. Примирні процедури у вирішенні колективних трудових спорів.
88. Право на страйк та особливості його реалізації за законодавством України.
89. Позасудові способи захисту трудових прав та перспективи застосування медіації у трудових спорах.
90. Сучасні тенденції судової практики України щодо захисту трудових прав працівників та вирішення трудових спорів.

ПРАВИЛА КУРСУ ТА ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу, зокрема при виконанні письмових робіт (принципи описані у Законі України «Про академічну доброчесність» від 18 грудня 2025 року № 4742IX (https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4742-20#Text) та Кодексі академічної доброчесності Пенітенціарної академії України від 30 березня 2026 року №132/ОД (https://pau.edu.ua/higher-education-quality-assurance-sector/academic-integrity/). Списування під час підсумкового контролю, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх здобувачів вищої освіти очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна.

1. Petrovska Y., Popruzhna A., Dzhendzhero O., Miden E., Tomkov N., Barakhta V. E-learning and Software for Training Specialists in the Theory of Law via AI Integration. *BRAIN. Broad Research in Artificial Intelligence and Neuroscience*. 2025. Vol. 16. № 3. P. 129–139. DOI: https://doi.org/10.70594/brain/16.3/10
2. Бедрій Я. І., Івах Р. М., Катренко Л. А., Краснощоких А. А. та ін. Основи охорони праці : навч. посіб. / за ред. Я. І. Бедрія. 3-тє вид. Львів : Магнолія 2006, 2020. 292 с.
3. Венедіктов С. В., Спіцина Г. О. Трудове право в державах Європи : підручник. Київ : Ніка-Центр, 2017. 184 с.

4. Декларація МОП основоположних принципів і прав у світі праці та механізм її реалізації : прийнята Міжнародною конференцією праці у 1998 році, зі змінами 2022 року. URL: https://www.ilo.org/declaration/info/WCMS_716594/lang--en/index.htm

5. Довідник з підготовки до Єдиного державного кваліфікаційного іспиту : навч. посіб. / Л. Г. Матвєєва, В. І. Львова, В. І. Дришлюк та ін. Київ : Юридика, 2025. 524 с.

6. Катренко Л. А., Кіт Ю. В., Пістун І. П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум : навч. посіб. 4-те вид. Суми : Університетська книга, 2015. 540 с.

7. Ковжога С. О., Тузіков С. А., Карманний Є. В., Зенін А. П. Цивільний захист і охорона праці в галузі : навч. посіб. Харків : Право, 2013. 192 с.

8. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08

9. Коновалова О. В. Охорона праці в галузі. Практикум : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2015. 98 с.

10. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр

11. Москальова В. М., Батлук В. А., Кусковець С. Л., Филипчук В. Л. Охорона праці (питання та відповіді) : довідник. Львів : Магнолія 2006, 2020. 350 с.

12. Охорона праці в галузі юриспруденції : навч. посіб. / П. Д. Пилипенко, О. І. Жолнович, З. Я. Козак та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. Київ : Ін Юре, 2013. 272 с.

13. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-вр

14. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 № 3356-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12

15. Про оплату праці : Закон України від 24.03.1995 № 108/95-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр

16. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20

17. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12

18. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів) : Закон України від 03.03.1998 № 137/98-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-вр

19. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17

20. Публічне право в умовах сучасних викликів : монографія / уклад.: І. А. Галіахметов, Н. Є. Доній, Т. О. Мацелик та ін. ; за заг. ред. С. О. Ніщимної. Електрон. вид. Чернігів : Пенітенціарна академія України, 2026. 484 с.

21. Томков Н. О. Адміністративно-правове забезпечення професійної підготовки персоналу пенітенціарної системи України : дис. … д-ра філософії : 081 Право / Н. О. Томков. Чернігів, 2026. 240 с.

22. Томков Н.О. Правове регулювання порядку організації добору на службу до Державної кримінально-виконавчої служби України». Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право. № 1(21). 2024. С. 115-126

23. Томков Н.О., Попружна А.В. Поняття «робота»: генезис, еволюція та розкриття суті у сучасності. *Науковий вісник Сіверщини. Серія: Право*. 2025. № 2(25). С. 107-116. DOI: 10.32755/sjlaw.2025.02.107.

24. Трудове право : підручник / О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін. ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. 3-тє вид. Харків : Право, 2019. 544 с.

25. Трудове право : підручник / О. М. Ярошенко, С. М. Прилипко, А. М. Слюсар та ін. ; за заг. ред. О. М. Ярошенка. 2-ге вид. Харків : Право, 2017. 560 с.

26. Трудове право України. Академічний курс : підручник / П. Д. Пилипенко, В. Я. Бурак, З. Я. Козак та ін. ; за ред. П. Д. Пилипенка. 5-те вид. Київ : Ін Юре, 2014. 552 с.

Допоміжна.

1. Directive (EU) 2019/1152 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on transparent and predictable working conditions in the European Union. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1152/oj.

2. Directive (EU) 2019/1158 of the European Parliament and of the Council of 20 June 2019 on work-life balance for parents and carers and repealing Council Directive 2010/18/EU. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2019/1158/oj.

3. Directive (EU) 2022/2041 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on adequate minimum wages in the European Union. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2022/2041/oj.

4. Directive (EU) 2023/970 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 to strengthen the application of the principle of equal pay for equal work or work of equal value between men and women through pay transparency and enforcement mechanisms. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.

5. Directive (EU) 2024/2831 of the European Parliament and of the Council of 23 October 2024 on improving working conditions in platform work. URL: https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/2831/oj.

6. Європейська соціальна хартія (переглянута) : Міжнародний документ від 03.05.1996. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_062.

7. Конвенція МОП № 158 про припинення трудових відносин з ініціативи роботодавця : Міжнародний документ від 22.06.1982. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/993_005.

8. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо регулювання трудових відносин з нефіксованим робочим часом : Закон України від 18.07.2022 № 2421-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2421-20.

9. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення правового регулювання дистанційної, надомної роботи та роботи із застосуванням гнучкого режиму робочого часу : Закон України від 04.02.2021 № 1213-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1213-20.

10. Про електронні документи та електронний документообіг : Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15.

11. Про електронну ідентифікацію та електронні довірчі послуги : Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2155-19.

12. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 № 2866-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15.

13. Про зайнятість населення : Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17.

14. Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні : Закон України від 06.09.2012 № 5207-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17.

15. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17.

16. Про колективні договори і угоди : Закон України від 01.07.1993 № 3356-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12.

17. Про медіацію : Закон України від 16.11.2021 № 1875-IX. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1875-20.

18. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1045-14.

19. Про соціальний діалог в Україні : Закон України від 23.12.2010 № 2862-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2862-17.

20. Цивільний процесуальний кодекс України : Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15.

Інформаційні інтернет-ресурси:

1. EUR-Lex – офіційна база законодавства Європейського Союзу, зокрема директив у сфері трудового права та зайнятості. URL: https://eur-lex.europa.eu/
2. Верховна Рада України – офіційний вебпортал парламенту України. URL: https://www.rada.gov.ua/
3. Верховний Суд – офіційний вебсайт, судова практика з розгляду трудових спорів. URL: https://supreme.court.gov.ua/
4. Державна служба зайнятості України – офіційний вебсайт. URL: https://www.dcz.gov.ua/
5. Державна служба України з питань праці – офіційний вебсайт. URL: https://dsp.gov.ua/
6. Європейський орган з питань праці (European Labour Authority, ELA) – офіційний інформаційний ресурс з питань трудової мобільності, умов праці та забезпечення дотримання трудового законодавства ЄС. URL: https://www.ela.europa.eu/
7. Європейський суд з прав людини (HUDOC) – база рішень ЄСПЛ, зокрема щодо захисту трудових і соціальних прав. URL: https://hudoc.echr.coe.int/
8. Єдиний державний реєстр судових рішень – офіційна база судових рішень України. URL: https://reyestr.court.gov.ua/
9. Законодавство України – офіційна база нормативно-правових актів Верховної Ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/
10. Кабінет Міністрів України – Урядовий портал. URL: https://www.kmu.gov.ua/
11. Конституційний Суд України – офіційний вебсайт. URL: https://ccu.gov.ua/
12. Міжнародна організація праці (International Labour Organization, ILO) – міжнародні трудові стандарти, конвенції, рекомендації та аналітичні матеріали. URL: https://www.ilo.org/
13. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України – офіційний вебсайт. URL: https://me.gov.ua/
14. Міністерство соціальної політики, сім'ї та єдності України – офіційний вебсайт. URL: https://www.msp.gov.ua/
15. Національна служба посередництва і примирення – офіційний вебсайт. URL: https://nspp.gov.ua/